

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра права**

Затверджено на засіданні кафедри права
Завідувач кафедри права

Олег Предместніков
протокол №1 від 28.08.2025 р

РОБОЧА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни

«ПРАВО»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**Робоча програма
з навчальної дисципліни
«ПРАВО»
2025–2026 навчального року**

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	ПРАВО <i>Обов'язкова</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	-
Назва освітньої програми	
Рік викладання Семестр	2025-2026 7 семестр
Викладач	Лектор - ОРЖИНСЬКА Ельвіра Ігорівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права Викладач (з поточного контролю) – СКРЕБОВСЬКА Світлана Вікторівна - викладач кафедри права
Посилання на профайл викладача	Кафедра права - Філологічний факультет (mdpu.org.ua) Facebook: https://www.facebook.com/profile.php?id=100016544358429 https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-6189-3103 https://scholar.google.com/citations?user=V7x193gAAAAJ&hl=ru
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	Ельвіра Ігорівна: +380663328895 Світлана Вікторівна: +380665909236 sskrebovska@gmail.com Онлайн-консультації у робочий час: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Telegram, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті ЦОДТ	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1350

Анотація до освітнього компонента

Освітній компонент «Право» забезпечує цілісне уявлення та вивчення теорій походження держави та права, основ конституційного ладу України, цивільного, трудового, сімейного, кримінального права, господарського права та формування навичок правомірної поведінки в демократичній, соціальній державі, виховує впевненість у необхідності суворого дотримання принципу верховенства права. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів: навиків критично-юридичного способу мислення, коректного пошуку, підбору та практичного застосування чинних нормативно-правових актів, критичного аналізу й осмислення змісту нормативно-правових і правозастосувальних актів.

Після завершення вивчення дисципліни «Право» здобувачі можуть вільно оперувати основами правознавства: знатимуть правові системи світу та систему права України; розумітимуть свої конституційні права, свободи та обов'язки; освоють цивільні правовідносини, знатимуть різницю між майновими відносинами та особисто немайновими відносинами; засвоять сутність кримінального правопорушення, його складових (кримінального проступку, кримінальних правопорушень), адміністративного правопорушення та адміністративної процедури тощо, дослідять основи інших галузей права України. Здобувачі також можуть використовувати практичні навички при вирішенні конкретних життєвих ситуацій, складанні документів тощо у майбутній професійній діяльності.

Програма курсу «Право» підготовлена з урахуванням типових програм для вищих навчальних закладів. Навчальний курс «Право» розрахований на здобувачів закладів вищої освіти з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-

професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Мета та завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Право» є опанування здобувачами вищої освіти широких теоретичних і практичних правових знань, засвоєння найважливіших положень провідних галузей права України, формування правової свідомості та правової культури.

Вивчення дисципліни забезпечує опанування студентами навичок правомірної поведінки і вмінь щодо аналізу державотворчих та правових процесів в Україні в галузях: основи конституційного ладу України, цивільного, трудового, сімейного, кримінального права.

Завдання:

1. Ознайомлення студентів із загальнотеоретичними правовими поняттями та категоріями.
2. Опанування загальних положень про суб'єктів, об'єкти та зміст цивільних правовідносин, положень про право власності, правочини, зобов'язання, цивільно-правову відповідальність.
3. Вивчення положень про трудові правовідносини, трудовий, колективний договір, працевлаштування громадян, правила внутрішнього трудового розпорядку тощо.
4. Забезпечення належного рівня знань щодо сімейного права, взаємних прав та обов'язків подружжя, батьків та дітей.
5. Оволодіння найважливішими категоріями і поняттями адміністративного права.
6. Вивчення основних принципів та понять кримінального права.
7. Опанування основних категорій господарського права.
8. Формування навичок застосовувати набуті теоретичні знання на практиці, з метою забезпечення та захисту своїх прав та законних інтересів та можливості подальшої реалізації норм

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

01 Освіта / Педагогіка

014.06 Середня освіта (Хімія)

Бакалавр середньої освіти (за предметними спеціальностями «Хімія», «Біологія та здоров'я людини»)

Загальні компетентності :

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК09. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо з метою збереження природного навколишнього середовища.

Програмні результати навчання:

РН01. Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.

РН09. Дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності

РН23. Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем
4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Ненасильницьке спілкування
7. Управління знаннями
8. Адаптивність

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Якісна освіта

Гендерна рівність

Зменшення нерівності

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i> (спеціальність т,мен, тр)	16	14	60	-	90
Кількість годин <i>Денна форма</i> (спеціальність СОЛ, хор, б/кл, ек, б/пс, б/пс стн)	16	14	60	-	90
Кількість годин <i>Денна форма</i> (спеціальність 035.041 Ф.ГМЛ., філ, СО (У)	16	14	60	-	90
Кількість годин <i>Денна форма</i> (спеціальність по, ср, пс)	16	14	60	-	90
Кількість годин <i>Заочна форма</i>	6	4	80	-	90

Підсумкова (семестрова) форма контролю – залік

Політика освітнього компонента

Політика освітнього компонента – це система вимог, які викладач ставить до здобувача вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни «Право».

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи в різних галузях психологічної практики, дотримується студентоцентрикований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

Структура освітнього компонента

Перелік тем	Кількість годин 90				Кількість годин заочна форма -				Рекомендована література
	л	пр	ср	всього	л	пр	ср	всього	
Змістовний модуль № 1. Поняття і сутність держави і права.									
Тема № 1. Основи теорії держави та права	2	2	6	10	2	2	8	12	1, 3-8, 22-24,
Тема № 2. Конституційне право	2	2	6	10			8	8	1, 13, 29-61
Змістовний модуль № 2. Загальна характеристика основних галузей права									
Тема № 3 Цивільне право України	2	2	6	10	2	2	8	12	1, 3-8, 27,28, 73
Тема № 4. Трудове право України	2	2	6	10			8	8	1, 3-8,, 25, 26, 38, 48
Тема № 5. Екологічне право України	2	2	6	10			8	8	1, 3-8,67
Тема № 6. Право соціального забезпечення	2	2	6	8			8	8	1, 3-8, 31
Тема №7. Сімейне право України	2	2	6	10			8	8	1, 3-8, 20,21
Змістовний модуль № 3. Загальна характеристика судових, правоохоронних органів. Основи антикорупційного законодавства України.									
Тема № 8. Судові та правоохоронні органи України	-	-	6	10			8	8	1, 3-8, 9, 39,51, 59-61,68
Тема № 9. Основи антикорупційного законодавства України	2		6	8	2		8	8	1,9, 11-16, 19, 39, 51,68-70
Тема № 10. Міжнародне право	-	-	6	8			8	8	1, 3-8, 18, 40-43, 46-48, 62-63,
Разом	16	14	60	90	6	4	80	90	

Програма освітнього компонента

Змістовний модуль № 1. Поняття і сутність держави і права.

Тема 1. Основи теорії держави та права.

Основні закономірності виникнення держави і права. Характерні ознаки, що відрізняють державу і право від організації влади і соціальних норм первісного суспільства. Роль держави і права в організації суспільства і здійсненні політичної влади.

Поняття соціальних норм та їх класифікація. Характерні ознаки та структура правової норми. Єдність і відмінність права і моралі.

Система права як внутрішня форма права. Структура системи права. Предмет і метод правового регулювання. Галузі, підгалузі та інститути права. Міжгалузеві комплекси.

Джерела права як зовнішня форма права. Види джерел права. Закони і підзаконні нормативно-правові акти. Систематизація нормативно-правових актів.

Поняття та ознаки правового мислення. Ознаки та механізм правової поведінки. Зв'язок між правовим мисленням і правовою поведінкою. Правомірна поведінка як суспільно необхідна, бажана і допустима поведінка.

Правопорушення як один із видів протиправної поведінки. Дія та бездіяльність. Види правопорушень, ступінь їх суспільної небезпечності. Злочини та проступки. Причини правопорушень.

Тема 2. Конституційне право України

Конституційне право України – це галузь права, сукупність правових норм які закріплюють певні засади економічної і політичної організації суспільства, порядок формування, організацію і компетенцію найголовніших ланок державного механізму, територіальну організацію держави, а також визначають основи взаємовідносин держави та особи. Самостійність конституційного права у правовій державі обумовлюються його особливим предметом регулювання.

Основним предметом правового регулювання конституційного права України є суспільні відносини, що виникають і діють у процесі здійснення влади народом України. Конституційне право регулює політичні відносини і політичну діяльність у державі.

Конституційне право – це сукупність юридичних норм, що регулюють державно-політичні відносини владарювання. Конституційне право України є одним із найважливіших засобів забезпечення повновладдя народу України у політичній, економічній, соціально-культурній сферах життєдіяльності. *Жодна інша галузь права не закріплює суспільні відносини, що складають основи повновладдя народу України. Це виняткова прерогатива конституційного права.* Закріплюючи повновладдя народу України, конституційне право тим самим відповідає на 2 питання: кому належить влада у суспільстві та яким чином вона здійснюється, тобто який механізм її реалізації. На ці питання вичерпну відповідь дає Основний закон українського суспільства, закон прямої дії – Конституція України.

Змістовний модуль № 2. Загальна характеристика основних галузей права

Тема 3. Цивільне право України

Поняття цивільного права. Предмет і метод правового регулювання цивільного права. Система цивільного права, загальна і особлива частина. Підгалузі та інститути цивільного права. Загальна характеристика цивільного законодавства
, цивільний кодекс України.

Особливості цивільно-правових відносин, їх суб'єкти, об'єкти і зміст. Фізичні і юридичні особи. Цивільна правоздатність і дієздатність. Здійснення і захист цивільних прав.

Поняття і форми власності в Україні. Власність народу України, приватна, колективна, державна власність. Сукупність повноважень власника з володіння, користування і розпорядження майном. Суб'єкти права власності та захист їхніх прав.

Поняття зобов'язання, підстави його виникнення та припинення. Суб'єкти, об'єкти та зміст зобов'язання. Цивільно-правові договори: поняття і види. Виконання зобов'язань та способи забезпечення цього процесу. Цивільно-правова відповідальність.

Поняття спадкового права. Спадщина. Спадкодавець та спадкоємець. Час і місце відкриття спадщини. Спадкування за законом. Черги спадкоємців. Обов'язкова частка. Спадкування за заповітом. Порядок укладання і посвідчення заповіту.

Тема 4. Трудове право України

Поняття трудового права. Відносини, що виникають у процесі реалізації особого права на працю. Трудові відносини. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України. Закон про відпустки.

Колективний договір (угода), його призначення, сторони, зміст, порядок реєстрації. Трудовий договір: поняття, сторони, зміст. Види трудового договору, форми його укладання. Контракт. Порядок прийняття на роботу.

Регламентация норм робочого часу. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий день. Ненормований робочий день. Надурочні роботи. Час відпочинку, його види. Додаткові перерви. Щорічні й додаткові відпустки.

Підстави розірвання трудового договору. Звільнення за ініціативою працівника, Випадки, що обмежують право працівника на розірвання трудового договору. Розірвання трудового договору за ініціативою власника чи вповноваженого ним органу. Забезпечення зайнятості вивільнюваних працівників.

Тема 5. Екологічне право України

Поняття та предмет регулювання екологічного права України. Підгалузі екологічного права. Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього середовища. Система юридично закріплених за громадянами повноважень і зобов'язань в екологічній сфері. Право природокористування. Принципи природокористування, контроль за природокористуванням. Складові природно-заповідного фонду.

Правові засоби охорони атмосферного повітря, тваринного світу, водних ресурсів. Порядок виконання та охорони надр.

Тема 6 Право соціального забезпечення

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної політики держави. Місце і роль соціального забезпечення в соціальній політиці Української держави. Право на соціальне забезпечення - одне з найважливіших конституційних прав громадян України. Концепція соціального забезпечення населення України. Поняття та предмет права соціального забезпечення. Метод права соціального забезпечення. Сполучення імперативного і диспозитивного способів правового регулювання.

Основні функції права соціального забезпечення.

Система права соціального забезпечення. Поняття системи та структури права соціального забезпечення. Місце права соціального забезпечення в системі національного права.

Співвідношення права соціального забезпечення з суміжними галузями права (конституційним, трудовим, цивільним, адміністративним, фінансовим).

Форми і види соціального забезпечення в Україні. Система органів, які здійснюють соціальне забезпечення в Україні. Загальна характеристика права соціального забезпечення зарубіжних країн.

Поняття та значення страхового (трудового) стажу в праві соціального забезпечення. Класифікація трудового стажу та його види. Страховий стаж як загальна умова виникнення права на деякі види пенсій за солідарною системою.

Поняття пенсій за вислугу років. Категорії осіб, які мають право на пенсію за вислугу років. Умови призначення пенсій за вислугу років спеціалістам народного господарства, працівникам освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення. Пенсії за вислугу років артистам та деяким іншим категоріям творчих працівників театрів, театрално-видовищних підприємств.

Загальна характеристика соціального страхування на випадок безробіття

Види, порядок призначення та виплати матеріального забезпечення за соціальним страхуванням на випадок безробіття

Види соціальних послуг за соціальним страхуванням на випадок безробіття

Тема 7. Сімейне право України

Поняття шлюбно-сімейного права, предмет і метод правового регулювання. Джерела шлюбно-сімейного права. Кодекс про шлюб та сім'ю.

Шлюб та сім'я. Умови одруження. Шлюбний вік. Перешкоди, що унеможливають шлюб. Порядок одруження. Шлюбний контракт. Припинення шлюбу. Розлучення.

Особисті права та обов'язки подружжя. Майнові права та обов'язки. Роздільне майно і спільна сумісна власність. Особисті й майнові права та обов'язки батьків і дітей. Аліментні відносини.

Поняття про опіку й піклування. Особи, що підлягають опіці й піклуванню. Вимоги до опікунів та піклувальників. Державний контроль за опікою й піклуванням.

Змістовний модуль № 3. Загальна характеристика судових, правоохоронних органів. Основи антикорупційного законодавства України.

Тема 8. Судові та правоохоронні органи України.

У перехідний період формування незалежної, демократичної, суверенної, соціальної та правової держави постає питання про законність, особливо у її взаємозв'язку з керованістю соціальними процесами, а не тільки правовими процедурами, становленням системи забезпечення конституційних прав людини.

Студенти повинні знати які органи в державі повноважні захищати права. Свободи та законні інтереси їх, близьких, колектив, громадянське суспільство та саму державу. Закон України “ про державний захист працівників суду та правоохоронних органів”.

Орієнтація в юрисдикції правоохоронних органів повинна становити взаємопов'язані елементи а саме: охорона та захист права; відновлення порушеного права; розгляд порушення права, виявлення та розслідування злочинів.

Особливе місце в системі правоохоронних органів має судова система України як окрема гілка влади. Студент повинен знати поняття судової влади, поняття правосуддя та його ознаки, принципи здійснення правосуддя. Орієнтуватись в принципах незалежності суддів і підкорення їх тільки законам та інше.

Тема 9. Основи антикорупційного законодавства

Міжнародні акти в галузі запобігання корупції: Конвенція проти корупції; Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції; Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією; Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку; Корупція в сфері державного управління.

Нормативно-правові акти в галузі запобігання корупції. Конституція України, як основний Закон держави. Зміст Кодексів України щодо запобігання корупції: кримінальний, про адміністративні правопорушення, цивільний. Основні поняття та структура Закону України «Про запобігання корупції». Повноваження Національної поліції в галузі запобігання корупції, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію». Зміст Закону України «Про прокуратуру». Закон України «Про вищий антикорупційний суд».

Характеристика суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції. Рівні суб'єктів запобігання корупції. Повноваження Президента України щодо запобігання корупції. Роль Кабінету Міністрів України в галузі запобігання корупції. Спеціально уповноважені суб'єкти, та їх компетенції щодо запобігання корупційних правопорушень. Організація діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції. Діяльність Національного антикорупційного бюро України. Повноваження генеральної прокуратури щодо запобігання корупції. Прокурорський нагляд та його особливості.

Поняття та види кримінального правопорушення в сфері корупції. Поняття «службова особа» та її характеристики. Кримінальні правопорушення в галузі службової діяльності в сфері корупції. Особливості службових корупційних кримінальних правопорушень, вчинених лише в юридичних особах приватного права. Корупційні кримінальні правопорушення, вчинювані тільки в органах державної влади, місцевого самоврядування та в юридичних особах публічного права (статті 364, 364-1, 365, 366, 367, 368, 3682, 369 розділу XVII Особливої частини КК України).

Тема 10. Міжнародне право.

Поняття міжнародно-правових зв'язків України та країн Європейського союзу. Вимоги до чинного законодавства з боку Євросоюзу та адаптація законодавства України до світових стандартів.

Поняття громадянства та території в міжнародному праві. Вирішення спорів та конфліктів в міжнародному праві. Морське право – поняття та завдання. Правила міжнародної торгівлі – ІНКОТЕРМС.

Боротьба з міжнародною злочинністю. Кримінальна поліція – ІНТЕРПОЛ. ЄВРОПОЛ. Міжнародний трибунал. Система судів по захисту прав, свобод та недоторканості громадян.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Підготувати реферат або електронну презентацію за темами 2-6, 10.
2	Вирішення тестових завдань (колоквіум) за темою 1,4,7,9,10.
3	Вирішення ситуаційних завдань за темами 2, 3, 4, 5, 6

Докладний опис завдань для самостійної роботи представлений на сайті ЦОДТ.

Орієнтовний перелік тем для підготовки реферату або презентації:

1. Конституційне право України як провідна галузь національного права.
2. Становлення науки конституційного права в Україні та основні напрями її розвитку.
3. Властивості Конституції як Основного Закону та конституційна регламентація змісту і реалізації суб'єктивних прав і свобод.
4. Ідеальна конституція: проектування, виконання, досвід.
5. Конституція України – пріоритетне джерело конституційного права України
6. Особливості конституційно-правового положення іноземних громадян та осіб без громадянства в Україні
7. Особливості правового статусу українців, які проживають за кордоном.
8. Поняття та особливості цивільних правовідносин
9. Правоздатність та дієздатність фізичної особи. Види дієздатності.
10. Юридичні особи як суб'єкти цивільно-правових відносин.
11. Особисті немайнові права фізичної особи
12. Система трудового права і законодавства про працю.
13. Основні права та обов'язки працівника в трудових правовідносинах.
14. Правовий статус роботодавця у трудових правовідносинах.
15. Контракт – особливий вид трудового договору.
16. Порівняльно-правовий аналіз розірвання трудового договору в зарубіжних країнах.
17. Випробувальний термін: порядок призначення.
18. Порядок звільнення працівника.
19. Сучасна доктрина екологічного права.
20. Відшкодування шкоди спричиненої навколишньому природному середовищу.
21. Види відповідальності за шкоду спричинену навколишньому природному середовищу.
22. Поняття та система джерел господарського права України.
23. Поняття об'єднання підприємств. Види об'єднань підприємств.

25. Поняття санкцій в господарському процесі.
26. Господарські зобов'язання.
27. Загальні положення про господарські договори.
28. Правове регулювання банкрутства.
29. Об'єкти і мета міжнародних договорів.
30. Способи забезпечення виконання договорів.
31. Міжнародний договір і внутрішній закон.
32. Міжнародно-правова відповідальність міжнародних організацій.
33. Міжнародна кримінальна відповідальність індивідів (фізичних осіб).

Перелік тестових питань для підготовки до заліку

1. Вкажіть загальні причини виникнення держави і права (надайте найбільш повну і правильну відповідь):
2. Назвіть основні теорії виникнення держави і права (надайте найбільш повну і правильну відповідь):
3. Сукупність таких властивостей як правоздатність, дієздатність та деліктоздатність, це -
4. Функції теорії держави і права - це
5. Функції теорії держави і права поділяються на:
6. Держава - це:
7. Форма держави- це:
8. Форма правління - це:
9. Форма державного устрою - це
10. Право - це:
11. Назвіть методи правового регулювання в конституційному праві.
12. Які з наведених принципів не відносяться до конституційних:
13. Новообраний Президент України звернувся з поданням до Верховної Ради України щодо звільнення з посади Міністра закордонних справ України. Яке юридичне значення для Верховної Ради України має таке подання Президента України?
14. Яким чином згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України народ як носій суверенітету може реалізувати своє право визначати конституційний лад в Україні?
15. До яких посад належать посади членів Кабінету Міністрів України?
16. Що виступає предметом договору купівлі продажу?
17. Які правові наслідки відмови продавця передати товар?
18. З якого моменту починається обчислення гарантійного строку:
19. Яким періодом часу визначається строк придатності товару?
20. Що з переліченого НЕ Є правом покупця, які настають передання товару неналежної якості:
21. Яке з наведених визначень договору роздрібною купівлі- продажу є найбільш повним та вірним:
22. У який строк покупець має право обміняти товар? (вкажіть найбільш повну відповідь)
23. Яке з наведених визначень договору поставки є найбільш повним та вірним:
24. Чи застосовуються до договору поставки загальні положення про договір купівлі - продажу?
25. Яке з наведених визначень договору поставки є найбільш повним та вірним:
26. В якій формі може бути укладено договір дарування:
27. Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування:
28. В якій формі може бути укладено договір довічного утримання:
29. Яке з наведених визначень договору дарування є найбільш повним та вірним:
30. Право інтелектуальної власності - це
31. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності НЕ є:
31. Строк чинності прав інтелектуальної власності
32. Який строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір
33. Що є предметом найму (оренди) транспортного засобу:
34. Винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу:
35. Які із наведених виплат не належать до основної заробітної плати
36. Що є особливою формою трудового договору, що визначає його зміст
37. Сфера застосування контракту визначається:
38. Розрізняють такі види сумісництва:
39. Трудовий договір може бути:
40. Під час звільнення з роботи розрахунок з працівником проводиться:

41. Строковий трудовий договір укладається:
42. Умови трудових договорів, які погіршують становище працівників порівняно з чинним законодавством України про працю, дійсні:
43. Сезонними працівниками вважаються особи, прийняті на роботи, які за ознаками природних і кліматичних умов виконуються не цілий рік, а лише впродовж певного періоду (сезону), що не перевищує:
44. Відповідно до КЗпП України основні обов'язки працівника за трудовим договором:
45. Які видами матеріальної відповідальності у трудових правовідносинах визначені КЗпП України:
46. Відповідно до КЗпП України підставою матеріальної відповідальності є:
47. Зміст обмеженої матеріальної відповідальності полягає у наступному:
48. Відповідно до КЗпП України тривалість щотижневого безперервного відпочинку повинна бути не менш як:
 49. Назвіть граничні норми застосування надурочних робіт відповідно до КЗпП України:
 50. Забороняється залучення до роботи в нічний час:
 51. Робочий час – це:
 52. Стаття 50 Конституції проголошує, що кожен має право на :
 53. Згідно з Конституцією України існують такі форми права власності на природні ресурси:
 54. У приватній власності за чинним екологічним законодавством можуть знаходитися:
 55. У приватній власності за чинним природоохоронним законодавством НЕ можуть знаходитися:
 56. Водоохоронна зона навколо водойм складає:
 57. Водоохоронна зона уздовж морських заток і лиманів складає:
 58. Назвіть види природокористування:
 59. Відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» забруднення атмосферного повітря - це:
 60. Господарська чи інші види діяльності, пов'язані з порушенням умов і вимог до викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на його стан, передбачених дозволами, може бути обмежена, тимчасово заборонена (зупинена) або припинена :
 61. Природно-заповідний фонд становлять :
 62. Відповідно до Закону України «Про природно – заповідний фонд» до основних засобів збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду НЕ відносять:
 63. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється:
 64. Природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, підтримання природних спонтанних процесів і явищ, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки - це.
 65. Природоохоронними, науково-дослідними установами загальнодержавного значення, що утворюються з метою збереження у природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічних моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів є:
 66. Учасники відносин у сфері господарювання є:
 67. Господарська діяльність – це:
 68. Некомерційне господарювання - це

**Методи навчання та форми контролю у відповідності
до програмних результатів навчання**

01 Освіта / Педагогіка

014.06 Середня освіта (Хімія)

**Бакалавр середньої освіти (за предметними спеціальностями «Хімія», «Біологія та
здоров'я людини»)**

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.	пояснення, спостереження і аналіз випадків, методи інтерактивного навчання, метод вправ, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, поєднанні з переживаннями	Поточний контроль: усне опитування,, доповідь, практико-орієнтовні завдання, захист реферату/презентації, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік
РН09. Дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності	семінар з проблемним викладом, пояснення, демонстрація, метод вправ, навчальні дискусії, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, частково-пошуковий метод, методи інтерактивного навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни.	Поточний контроль: практична перевірка знань на заняттях; тестова перевірка знань здобувачів, практико-орієнтовні завдання, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік
РН23. Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.	пояснення, спостереження і аналіз випадків, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, виконання індивідуальних навчальних завдань.	Поточний контроль: усне опитування,, доповідь, практико-орієнтовні завдання, захист реферату/презентації, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye->

oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента												
Ви ди на вч ал ьн ої ді я ль но сті здо бу ва ча, які під ля га ють ь		Т е м а 1	Те ма 2	Т е м а 3	Те ма 4	Те ма 5	Т е м а 6	Те ма 7	Т е м а 8	Те ма 9	Т е м а 10	
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):											
	Усне опитування, доповідь		10									
	Практико – орієнтовані завдання (вирішення ситуаційних завдань юридичної спрямованості)		10									
	Практико – орієнтовані завдання (написання індивідуальної роботи за визначеною тематикою)		5									
	Захист реферату/презентації		4				1					
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):											
	Практико – орієнтовані завдання (вирішення ситуаційних задач юридичної спрямованості)		10									
	Підготовка реферату/презентації		8						2			
	Вирішення тестових завдань (колоквіум) за темою				2	2			2	2		2
	Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)											
	Загальний бал (максимальний бал – 100)											

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка реферату, презентації	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>9-10 балів – завдання виконано якісно, виявлено вміння здобувача використовувати знання на практиці, аналізувати нормативно-правову літературу. Здобувач демонструє навички ефективної роботи на високому рівні. Апелює нормативно-правовою документацією. Відстоює власну позицію.</p> <p>7-8 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, розкрита думка та наведені приклади. Здобувач демонструє</p>

	<p>навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, відстоює власну позицію.</p> <p>6-5 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми.</p> <p>3-2 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, помилки.</p> <p>1 бал – завдання виконано, проте не в повному обсязі, є помилки.</p> <p>0 балів - зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.</p>
<p>Практико-орієнтовані завдання (вирішення тестових завдань, конспекти)</p>	<p style="text-align: center;">Максимально 10 балів:</p> <p>9-10 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння здобувача застосовувати, творчо використовувати теоретичні знання на практиці, пов’язані з особливостями навчальної дисципліни «Кримінальне право». Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>7-8 балів – завдання виконано якісно, виявлено вміння здобувача використовувати знання на практиці, аналізувати нормативно-правову літературу.</p> <p>5-6 балів – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>3-4 балів – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>2-1 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв’язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>0 балів – відповідь відсутня.</p>
<p>Практико – орієнтовані завдання (написання індивідуальної роботи за визначеною тематикою)</p>	<p style="text-align: center;">Максимально 5 балів:</p> <p>5 балів – робота написана на високому рівні. Використано у роботі сучасну літературу вітчизняних та зарубіжних авторів з Кримінального права.</p> <p>4 балів – робота в цілому написана добре. Здобувач демонструє навички, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у роботі. Допускає незначні помилки та демонструє знання з дисципліни «Кримінальне право» на</p>

	<p>середньому рівні.</p> <p>3 балів. У роботі допускалися значні помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє непогані знання з дисципліни Кримінальне право, аналізує, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення завдань.</p> <p>2 бали – робота виконана неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися значні помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу.</p> <p>1 бал – робота виконана неповно та має помилки.</p> <p>0 балів – робота не написана.</p>
<p>Практико – орієнтовані завдання (вирішення ситуаційних задач юридичної спрямованості)</p>	<p style="text-align: center;">Максимально 10 балів</p> <p>10 балів – завдання виконано якісно, виявлено вміння здобувача використовувати знання на практиці, аналізувати нормативно-правову літературу. Здобувач демонструє навички ефективної роботи на високому рівні. Апелює нормативно-правовою документацією. Відстоює власну позицію.</p> <p>7-8 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, розкрита думка та наведені приклади. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, відстоює власну позицію.</p> <p>6-5 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми.</p> <p>3-2 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, помилки.</p> <p>1 бал – завдання виконано, проте не в повному обсязі, є помилки.</p> <p>0 балів - зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.</p>
<p>Усне опитування, доповідь</p>	<p style="text-align: center;">Максимально 10 балів</p> <p>9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але</p>

	<p>відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається</p> <p>5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано</p> <p>0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані</p>
Захист реферату/презентації	<p style="text-align: center;">Максимально 5 балів:</p> <p>5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні знання на практиці, пов’язані з особливостями і засобами психологічної діяльності.</p> <p>Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує,</p>

	<p>аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>0 балів – відповідь відсутня</p>
--	---

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є письмовий залік, на його складання надається 40 балів. Екзамен включає 40 тестових завдань (по 1 бали за вірну відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	відмінно	9-10	36-40
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	добре	8	33-35
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	добре	6-7	30-32
<p>Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо</p>	задовільно	5	27-29

осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.			
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdupu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: www.rada.gov.ua.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25. Ст. 131.
3. Основи права: підручник / В.Д. Гапотій, О.А. Слишик.- 2-ге вид. Із змінами та доп. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 882 с.
4. Правознавство : базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : «Фоліо», 2014. 635 с
5. Правознавство : підручник / Г.І. Балюк та ін.; за відп. ред. О.В. Дзери. Київ, 2019. 632 с.
6. Правознавство : підручник / під ред. Д. Каменського, В. Мирошниченка. Київ, 2018. 288 с.
7. Правознавство : підручник для студентів ВНЗ / кол. авторів. Черкаси, 2019. 686 с.
8. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

9. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. / Галунько В., Діхтієвський П. Кузьменко О., Стеценко С. та інші. Херсон: ОЛДФІПЛЮС, 2018, 446 с.
10. Войціховський, А. В. Міжнародне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
11. Галунько В.М., Кузьменко Ю.В. Ухилення від оподаткування – дестабілізуючий чинник економічної безпеки країни. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 28. С. 82-87.
12. Дудоров О. О., Мовчан Р. О., Сенік В. Г. Кваліфікація адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією (коментар судової практики) / О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, В. Г. Сенік. Київ: ВД «Дакор», 2020.
13. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород :РІК-У, 2023. 536 с.
14. корупції в органах публічної влади в Україні. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» м.Одеса, 06 листопада 2020 р. ОДУВС, 2020, 138с., С.14-16.
15. Кузьменко Ю. В. Адміністративна відповідальність як складник механізму протидії корупції в Україні. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». Одеса, 2019. № 39. С. 28-48
16. Кузьменко Ю.В. Економічні злочини в Україні. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (30 квітня 2020 р., Конін – Ужгород – Київ – Херсон). Том VIII, 2020. С. 290–292.
17. Механізм забезпечення захисту конкуренції в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 220 с.
18. Міжнародне публічне право: підручник :у 2 т. / В.В.Мицик, М.В.Буроменський, М.М.Гнатівський та ін.; за заг.ред. В.В.Мицика. Харків : Право, 2019. 624 с. //Міжнародне право прав людини. С. 93-153.
19. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» Київ: Юрінком Інтер, 2020. 348 с.
20. Сімейне право України: навчальний посібник / М.М. Дякович. Харків : ЕКУС, 2022. 416 с.

21. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
22. Теорія держави і права : підручник / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва, Т. О. Гуржій та ін. ; за заг. ред. Л. В. Ніколаєвої, Т. О. Гуржії. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 424 с.
23. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. Київ.:НАВС, Освіта України, 2017.320 с.
24. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
25. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 564 с.
26. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с.
27. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
28. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.

Нормативно-правові акти:

29. Акт проголошення незалежності України від 24.08.1991. №1427. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12> (дата звернення: 20.08.2024).
30. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 №396. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20> (дата звернення: 20.08.2024).
31. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
32. Декларація прав національностей України від 01.11.1991. №1771. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12> (дата звернення: 20.08.2024).
33. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. №55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12> (дата звернення: 20.08.2024).
34. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 20.08.2024).
35. Європи від 04.11.1950 р. Дата оновлення: 02.10.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 20.08.2024).
36. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015/print1389988659002889
37. Загальна декларація прав людини: Декларація ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 20.08.2024).
38. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : станом на 24 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 28.08.2024).
39. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 №8073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10> (дата звернення: 20.08.2024).
40. Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання від 10.12.1984 ООН; Конвенція, Міжнародний документ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
41. Конвенція ООН про статус біженців від 28.07.1951. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (дата звернення: 20.08.2024).
42. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print1389988659002889 (дата звернення: 20.08.2024)
43. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях та

відповідях): навч. посіб. / О.В.Сердюк, О.Я.Трагнюк, І.В.Яковюк та ін.; за заг. ред. І.В.Яковюка. Харків : Право, 2019. 124с.2. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Текст] : із змінами та допов. станом на 09 верес. 2014 р. : (відповідає офіц. текстові). - Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 247 с.

44. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. №2341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.08.2024).
45. Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права: Пакт ООН від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 20.08.2024).
46. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 19.10.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 20.08.2024)
47. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні і культурні права: Пакт ООН від 16.12.1966 р. №995_042. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 20.08.2024).
48. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 19.10.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
49. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10.02.1998. №90/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.08.2024).
50. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17.11.2011. №4061. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17> . (дата звернення: 20.08.2024).
51. Про вищий антикорупційний суд : Закон України від 07 червня 2018 р. № 2447-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (дата звернення: 20.08.2024).
52. Про географічні назви: Закон України від 21.05.2015. №2604. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2604-15> (дата звернення: 20.08.2024).
53. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001. №2235. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14> (дата звернення: 20.08.2024).
54. Про державний кордон: Закон України від 04.11.1991. №1777. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 20.08.2024).
55. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22.02.2007. №698. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16> (дата звернення: 20.08.2024).
56. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014. №1706. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 20.08.2024).
57. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014. №1207. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18> (дата звернення: 20.08.2024).
58. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 20.08.2024).
59. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014. №794. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 20.08.2024).
60. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995. № 116/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0> (дата звернення: 20.08.2024).
61. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 №2136-VIII. Дата оновлення: 11.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 20.08.2024).
62. Про міжнародне приватне право: Закон від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 20.08.2024)
63. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 20.08.2024).
64. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997. № 280/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.08.2024).
65. Про місцеві вибори : Закон України від 14.07.2015. №595. Дата оновлення: 19.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19> (дата звернення: 20.08.2024).
66. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. №586. Дата

оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення: 20.08.2024).

67. Про надра: Кодекс України від 27.07.1994 р. № 132/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.08.2023).

68. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698> (дата звернення: 20.08.2024)

69. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 20.08.2024).

70. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>

71. Протокол щодо статусу біженців від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_363 (дата звернення: 20.08.2024).

72. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 20.08.2024).

73. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> . (дата звернення: 20.08.2024)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Верховна Рада України – <https://www.rada.gov.ua/>
2. Верховний Суд – <https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/kontakts/>
3. Офіс Генерального прокурора – <https://www.gp.gov.ua/>
4. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
6. Конституційний Суд України - <https://ccu.gov.ua/index.php>
7. Національний банк України – <https://bank.gov.ua/>
8. Нотаріальна палата України – <https://npu.ua/>
9. Президент України – <https://www.president.gov.ua/news/administration>
10. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <https://www.ombudsman.gov.ua/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Державна науково-технічна бібліотека України – <https://dntb.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbu.gov.ua/>
3. Національна парламентська бібліотека – <https://nlu.org.ua/>
4. Українська бібліотечна асоціація – <https://ula.org.ua/>

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://v.gd/Wxvnywy>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет: